

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1612

23 Aliae quaestiones de eadem re diluuntur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14014

est, quia possessio non potest esse continua. *l. Servitus praediorum. ff. de Servitutib. & ibi Glossa, & ibi Bartolus. Et l. Hoc iura. §. Ductus aqua. ff. de Aqua quotidiana, & asina.* cuius legis verba sunt: [Ductus aqua, cuius origo memoriam excellens, constitui loco habetur.] Idem colligitur ex *l. §. ultim. versicul. Si tamen. ff. de Aqua pluvia arcend. Et cap. Super quibusdam. §. Præerea. ff. de verborum significat.* Hoc autem locum habet in servitutibus, quæ dicuntur affirmatiæ, ut tigni immittendi, oneris ferendi, stillicidij auertendi, aquam ducendi, in quibus tunc incipit præscriptio currere, cum quis cepit vi servitute. In servitutibus tamen negatiuis, ut altius non tollendi: Edificium, vel non ædificandi, præscriptio non incipit procedere, nisi ab eo tempore, quo quis incipit contrarium moliri, & facere. Veluti ædes tuæ ædibus meis debeant servitutem ne altius ædifices, vel ne alius parietem attollas, ne luminibus domus meæ officias, tunc incipit præscriptio currere: contra, ne si tu altius ædifices, & ego taceo.

Vndecimò quaeritur, quanto temporis lapsu servitutes amittantur? Respondeo cum Innocentio, & Panormitano in *cap. de Quarta, de Præscript.* secundum leges servitutem rusticam, quæ habet etiam continuam, siue quasi continuam, hoc est, quæ non habet interuallum temporis, vel habet quidem, sed modicum, ut pete aliquot horarum, vel dierum, amitti spatio decem annorum inter præsentem, & quadraginta inter absentes: ut colligi videtur ex *l. di. si constituta. ff. Quomodo modum servitus amittatur.* Servitus tamen urbana non amittitur, nisi cum vicinus prædij vicini simul vsu capiat libertatem. Ita ut urbana servitus differat à rustica: quod rustica amittitur, ac perit, si certo tempore illa non utatur is, cui debetur: Urbana vero non perditur, nisi vicinus simul libertatem acquirat: veluti si ædes tuæ ædibus meis debeant servitutem, ne tuæ alius tollantur, & ne luminibus ædium mearum officiant: tunc si ego fenestras meas clausas habueris, non continuo libertatem amitto, te tunc, quando in eodem tempore video, tuas alius attollis me nihil contradicente: alioquin si nil eorum feceris, semper tuæ ædes debent meis servituti. *l. Et tamen. ff. de Servitutib. urbana prædij.* Et quamvis Innocentius dicat, secundum leges prædicta locum habere; habeat tamen etiam secundum Canones, ut Panormitanus annotavit, quia in hac parte nihil ius Canonicum decernit.

Alia quaestiones de eadem re diluuntur.

CAP. XXIII.

PRIMO quaeritur, Quanto temporis cursu vnus Clericus beneficii Ecclesiastici possessionem præscribat aduersus alterum Clericum legitimum, & canonicum titulum habentem? Dixi (possessionem) quia lapsu temporis potest quis fieri legitimus possessor beneficii, non tamen acquirere titulum beneficii sine canonica institutione: nam sicut possessio non facit aliquem decanonem, sed Canonica electio. *l. Heremites. ff. de Decurion.* ita possessio non facit aliquem beneficiarium, sed Canonica institutio. *e. Ex frequentibus. de Institut.* Et *cap. 1. de Regul. iuris in 6. Quæstio igitur est, quanto temporis lapsu vnus Clericus præscribat contra alterum Clericum beneficii possessionem, ut possit vi fructibus beneficii possidere, & defendere suam possessionem contra alterum verum titulum habentem? Respondeo, eum spatio decem annorum præscribere inter præsentem, viginti vero inter absentes. Panor. & Gloss. in *c. Conringus, de Dolo & Contumacia.* Couart. in *Reg. Possessor. p. 2. to. nu. 9.* vbi dicit hanc communem esse sententiam. Ex quo intelligitur, talem Clericum legitimam possessionem beneficii præscribere non titulum beneficii.*

Secundò quaeritur, Quanto temporis spatio præscribat

vnus ius patronatus contra alterum illud habentem? Quædam, teste Couart. *l. eo supra citato, nu. 8.* respondent, præscribere illum spatio decem annorum inter præsentem, viginti vero inter absentes. Sed probabilius est, quod alij dicunt, præscriptionem non procedere nisi cursu quadraginta annorum. Et ratio est, quia tamen præscriptio in hac parte non fit contra Ecclesiam, sed contra priuatum hominem ius patronatus habentem in Ecclesia, multum tamen intercedit Ecclesie non mutare patronos, ne nouus patronus incommodet, & noceat Ecclesie, & ne Ecclesia cogatur habere patronum, quem nolle. Nec vero huiusmodi ratio, meo quidem iudicio, parum ponderis, & momenti habet, quod alijs quibusdam vitum sit, & proinde non est, cui oppositam sententiam quisquam sequatur.

Tertiò quaeritur, Quanto temporis lapsu præscribat vnus ecclesiasticam emphyteusim, aut feudum aduersus alterum priuatum hominem etiam solam vtile dominium habentem. De hac questione Panor. in *cap. Ad audientiam, nu. 14. Et 15. de Præscript.* Couart. in *Reg. Possessor. p. 2. §. 2. num. 6.* Respondent quidam præscribere eum spatio decem annorum inter præsentem, viginti inter absentes: quod colligi dicunt ex *cap. Ad audientiam, de Præscript.* Et Gloss. Et Panor. Felino, Et alij ibidem, Et communem esse sententiam, iatur Couart. in *eo in loco, quem paulo inferius ante retuli:* & hæc locum habere possunt, quando interest Ecclesie, nouum emphyteusim seu beneficium habere, quem feudatarium appellant. Quod si Ecclesie interest potius antiquum, quam sibi obligatum habere: tunc nouus contra antiquum non præscribit nisi spatio quadraginta annorum. Hæc quidam iudices scriptores non satis dilucide, in hac controversia Ioan. Andreas in *Additionib. ad Speculatorum, in tit. de Feud. vers. 28.* censet præscriptionem emphyteusim, aut feudum non currere contra dominum, quia dominus, non emphyteusim, aut beneficium, cuius potest possidere: Vnde quamuis contra emphyteusim, vel beneficium vnus quis præscribit vtile dominium, & dominus, qui præscriptionem ignorat, potest emphyteusim rem, vel feudum datum repetere, & recuperare ab eo, qui præscripsit, quia contra eum currere præscriptio non potuit, nec cogitur restituere emphyteusim, vel beneficium, quia negligens fuit, eo quod passus sit rem præscribi, & ad alium transire: Secus vero esset, si dominus sciret alterum præscribere, & permitteret, quia tunc eo ipso videtur consentire in eo, quod res transferretur ad alterum. Hanc sententiam Panor. mitanus non probat: quia vtile, inquit, dominium præscribi potest contra eum, qui illud habet manente proprietate penes dominum ignorantem præscriptionem. Hæc sententia in *cap. Ad audientiam, de Præscript.* docet: Si emphyteusim, vel feudum datum est alicui, contra eum, cui datum fuit nisi spatio centum annorum, si fuerit datum à aliqua Ecclesia, præscribitur non minori tempore, quia interest Ecclesie, vel hunc, vel illum emphyteusim, aut beneficium sibi obligatum habere, quem nolle. Glossa vero, Abbas, Felinus, & alij in *c. Ad audientiam, supra citato:* affirmant posse emphyteusim, aut feudum Ecclesiasticum præscribi, quod attinet ad vtile dominium, siue proprietatem, consuetudo & ordinatio temporis lapsu, quo alia res priuatum hominum præscribitur, quæ data sunt in emphyteusim, vel feudum, videlicet spatio triginta annorum, iuxta id, quod habetur *libr. 2. de Feud. tit. Si de feudo defuncti. §. Si quis per triginta.* Meo iudicio, æquior est, & quæ magis fauet Ecclesie, sententia Hollienis. Ne videlicet cogatur Ecclesia habere beneficium, siue emphyteusim, quem nolle.

Quartò quaeritur, Quanto temporis intervallo præscribat vnus actiones personales, quas aduersus eum alius habet: Iure communi præscribitur spatio triginta annorum. *l. Sicut in rem. in princ. C. de Præscript. 30. annorum:* at contra Ecclesiam, & loca caussa communis pietatis extracta, non præscribitur actio nisi spatio quadraginta annorum, & contra Ecclesiam Romanam spatio centum annorum solummodo: & hoc vtroque iure, Ciuili, & Canonico constitutum est.

Quinto

Quintò queritur, Quantum temporis spatium possit præscriptio rerum aduersus fisco? Respondeo cum Panormitano in *C. Cum nobis, de Præscript. numer. 12.* & Bartolo *l. In omnibus, ff. De diuersis, Et temporali præscriptione.* In primis, bona fisco seculari antea acquisita & accepta non præscribi nisi ipatio quadraginta annorum. *l. Omnes, Et l. Competit. C. de Præscript. triginta annorum.* Id verò, quod dicitur in *Institut. de Vfuscap. §. Res fisci.* sic vscapi non potest: intelligitur, ut *Glossa notauit*, non posse vscapi rem fisci spatio temporis, quo res priuatoium hominum præscribuntur: hoc est, non posse vscapi cursu temporis consueto, videlicet triennio, decennio, vicennio, aut tricennio: hoc enim tempore solita & ordinaria censentur.

Sextò queritur, Quantum tempus requiratur, vt præscribi queant bona, quæ fisco debentur, tanquam ei iure ipso delata & addita: eo quod pro commissis habeantur, propter aliquod crimen p. tratum ab aliquo. In *l. 2. C. de vctigal. Et commissis*, habetur. Bona fisco debita, eò quòd quis vctigal non soluit, & in commissum incidit præscribi quinquennio: *Et in l. 2. C. de Apostat.* Bona Hæretici, vel Apostatæ præscribuntur: & idem iuris est de bonis ob crimen læsæ maiestatis fisco addictis, & iure ipso publicatis, dicit *Glossa in l. Manichæos, C. de Hæret.* & idem docent Couarruias in *Reg. possessor. part. 2. §. 2. num. 7.* & Antonius Gomes *Tomo 3. Variarum resolut. cap. 1. numer. 9.* De omnibus bonis quæ ipso iure confiscata censentur ob quodlibet aliud crimen admissum ab aliquo. Ceterum, meo iudicio, non ius civile, sed canonicum seruandum est, quod attinet ad bona Hæreticorum, qui post obitum condemnantur. Nam iuxta id, quod habetur in *cap. 2. de Præscript. in Sexto*, eorum bona præscribi nequeunt, nisi ea Catholici hæredes illorum bonâ fide ipatio quadraginta annorum possederint. Nam bona Hæreticorum, vel Apostatarum, quia crimen hæresis pertinet tantum ad forum Ecclesiasticum, iuxta canonicas sanctiones, fisco Ecclesiæ, non Regis, & Principis secularis debentur, nisi priuilegio Romani Pontificis Regibus, & Principibus assignentur: & ideo præscribi non possunt talia bona, nisi lapsu temporis iure Canonico definiti, vt annotat Couarruias in *Epitome ad quartam librum Decretalium part. 2. cap. 6. §. 8. numer. 16.* & Simancas in *Catholica Institutioni. Tit. 9. num. 13.* Quare merito Panormitanus loco supra citato improbat Bartoli sententiam in *l. 2. C. de Apostatis*, dicens, Inquisitores hæresis præiudicis quinquennio post mortem Hæretici inquirere non possent de crimine illius ad effectum confiscationis bonorum; quid leges statuerint, non autem quid iura canonica sancierint, Bartolus considerauit. At quia crimen hæresis ad Iudices Ecclesiasticos pertinet, debuit de penis Hæreticorum loqui iuxta canonicas sanctiones.

Bona itidem fisco seculari debita, eò quòd morte alienius sine legitimo hærede vacauerint, præscribuntur quadringentis, si talium bonorum denuntiatio facta sit fisco, & ea fisco occupauerint. *l. 1. C. de Quadringenti. præscriptio. Et l. Intra quatuor, ff. De diuersis, Et temporali præscriptio.* Et idem iuris est de quibilibet aliis bonis fisco debitis, sed nondum possessis, vt constat ex *l. In omnibus, ff. De diuersis, Et temporali præscriptio.* Vltimo, contra fisco Ecclesiæ Romanæ non currit quælibet præscriptio, nisi ipatio centum annorum. *c. Cum nobis, de Præscript. & quadraginta contra fisco cum quilibet alienus Ecclesiæ. c. Ad aures, c. De quarta. c. Illud autem, de Præscript.*

Septimò queritur, Quanto temporis cursu præscribi queant, quæ sunt reueruata Imperatori, Regi, aut Principi non agnosceni in temporalibus superiorum? De hac questione Panormitanus in *cap. Cum nobis, de Præscript.* In qua re *Glossa in Institut. de Vfuscap. §. Res fisci*, videtur sentire, prædicta præscribi ipatio quadraginta annorum, ex *l. Omnes, Et l. Competit. C. de Præscriptionibus. 30. vel 40. annorum.*

Leges in hac parte variant? Nam in *l. 1. cap. De Qua-*

drum præscript. valeat præscriptio quattuor annorum, & in *l. Inter quatuor, Et in l. Omnibus, C. de Diuersis, Et temporali præscriptio.* requiritur ipatio viginti annorum: *Et in l. Quamuis, ff. De vusufructu*, præscribitur cursu decem, vel viginti annorum, *Et l. 2. C. de Vctigalibus, Et commissis, Et l. 2. C. de Apostat.* sufficit præscriptio quinque annorum. Panormitanus verò loco citato respondet in hunc modum: In bonis reueruatis Principi in signum subiectionis, vt in tributo seu censu nullo tempore currit præscriptio, vt in *l. Competit. C. de præscript. 30. annorum.* Et multo minus in ipsa subiectione, vt actione præscribi non possit, nè subditus sit acphalus. Quædam sunt iura reueruata Principi in signum priuilegi singularis, vt legitime spuos, creare tabelliones, exigere vctigalia, pæagia, & similia: & in his currit præscriptio, sed requiritur scientia Principis, & tantum tempus, ac cuius initio non exisset memoria: vt est textus in *cap. super quibusdam, de Verbor. significat.* Innocentius in *cap. Cum P. tabello, de fide Instrumento.* Bartolus in *l. Si Publicanus, §. In vctigalibus, ff. De publicis, Et l. 1. De Aqua pluua. arceud. Et l. Cunctos populos, C. De summa Trinitate, Et Vide Cathol.* Quædam sunt bonæ fidei, & iure pariter possibilia: Et ista si sunt Principi incorporata, requiritur præscriptio quadraginta annorum. In *dicta l. Competit.* & *Glossa in Institut. de Vscapion. §. Res fisci.* Si verò non sunt incorporata, sed dumtaxat delata, vel vacantia, sed ex causa publica, tunc in bonis delatis propter vctigal non solum, sufficit tempus quinque annorum, vt in *l. 2. C. de vctigal. Et commissis, Et l. 2. C. de Apostatis.* & *Glossa in l. Manichæos, C. de Hæret.* In aliis verò bonis si præcessit denuntiatio bonorum vacantium, sufficit tempus quattuor annorum, vt in *l. 1. C. De quadrienni præscript. Et l. Intra quatuor, ff. De diuersis Et temporali præscriptio.* Si verò denuntiatio non interuenit, tunc aut qui illa bona possidet bonâ fide tantum, & requiritur tempus viginti annorum, & sic loquitur prædicta lex, In omnibus: aut habet etiam titulum, & tunc sufficit præscriptio decem annorum, & sic loquitur lex, Quamuis, de vscapioni. Hæc ex Panormitano.

De Vusufructu, qualiam seruitus sit.

CAP. XXIV.

QVONIAM vsus, & vusufructus sunt partes domini, *l. Vusufructus in multis, ff. De vusufructu*: ideo de vtroque dicendum nobis est. Digeonum lib. 7. primus Titulus est de Vusufructu, & Titulus VIII. est de vii & habitatione: & de vusufructu quinque res præcipue disputantur. primo. In quibus rebus consistat. Secundò. Quid vusufructus contineat. Tertio. Quot modis acquiratur. Quarto. Quot modis amittatur, vel finiatur. Quintò. Quando in vusufructu sit ius accrescendi.

Primò queritur, Quid sit vusufructus, & quo modo ab vsu distinguatur? Vusufructus, vt habetur in *l. 1. ff. de Vusufructu, Et Institut. eod. Titul. in principio*, est ius vtendi, & vtendi aliena re, salua illius substantia. Dicitur (ius), quia vusufructus est nomen iuris, non facti. Vtrum verò vusufructus reuera sit ius, num potius seruitus, quæ ex re nostra fructuario debetur, interius explicabitur in hoc capite, quæ. (Vtendi, & fruendi) in quo differt vusufructus à nudo vsu: quoniam qui habet vusufructum, ex ipso ius habet vtendi pro arbitratu suo, omnibus fructibus rei aliene, in seruis operas, & ob operas, mercedes. *l. In homine, Et l. Fructus hominis, ff. De vusufructu.* nomine verò fructuum in animalibus intelliguntur lactus, lac, lana, & alia similia. In arboribus intelliguntur fructus, qui ex illis capiuntur. Qui verò nudum vsu tantum habet, potest vt re alienâ ad necessitatem & commodum quotidianum. *Institut. de Vsu, Et habitatione, §. 1.* ita vt eâ re vt possit prout opus habet ipse, & sua familia. *l. Plenum, ff. De vsu, Et habitatione.* Ac proinde si quis nudum vsu habet in iundo, vel horto, capere potest olera, poma, flores, vel herbas, & alia huiusmodi, in vsu